

DRILLET SEG GJENNOM TÅKE OG STORM

Administrerende direktør i Leonhard Nilsen & Sønner, Frode Nilsen, gikk gjennom tåke og storm da han ble urettmessig beskyldt for grov korrupsjon.

Frode Nilsens første minne er fra innsiden av en maskin som monterer ei høyspentmast i fjæra sjø. Om ikke yrkesvalget var gitt, fikk han bransjekunnskapen gjennom morsmelka.

Gjennom tre generasjoner har Leonhard Nilsen & sønner (LNS) utviklet seg fra å være en lokal maskinentreprenør på Risøyhamn på 1960-tallet, til å være en internasjonal kontraktør med verdensledende spisskompetanse og prosjekter på fire kontinent. En milliard bedrift. Direktøren har tatt del i den bratteste utviklingen etter at han kom inn i selskapet som ung sivilingeniør i 1989. LNS har blitt trukket frem som kroneksempelen på nordnorske bedrifter som har viklet seg ut av posisjonen som underleverandør og «husmenn» i egen landsdel.

Høydepunktene sto i kø. Etter mange år med oppturer, blant annet var LNS største underjordsentreprenør i landet flere år på rad. Time Magazine kåret LNS-prosjektet: Svalbard Globale Frøhvelv til verdens sjettede beste nyskaping i 2008. LNS gikk til topps i vekstkaperprogrammet Ernst & Young Entrepreneur Of The Year 2009. I mars 2010 ble bedrift tildelt Byggeindustriens Ærespris for sin internasjonale satsing. Så slo tjuv tåke og vill storm inn. I august samme år ble kontorene på Risøyhamn stormet av Økokrim.

SJOKK OG VANTRO

Frode Nilsen var rystet.

– En kjeltring har sikkert forventninger om at lovens lange arm skal banke på døra en eller annen gang. For meg, som knapt har vært innom båteregisteret, var opplevelsen vanskelig å beskrive. Sjokk og vantro er kanskje ikke helt dekkende, kommenterer han.

LNS hadde tidligere kontaktet Økokrim med ønske om samarbeid da

saken begynte å rulle på TV2. At opplevelsen må ha vært sjokkerende er ikke vanskelig å forstå når Nilsen på sin dempede måte forteller om det første døgnet i negativt offentlig lys.

– ØKOKRIM gjorde razzia her på kontorene og hjemme i privatboligene, der de blant annet tok beslag i maskinvare og dokumenter. Samtidig ble vi informert om at telefonene våre hadde blitt avlyttet. Uvirkelig, kommenterer Nilsen.

AVHØR

Far og sønn måtte deretter inn i tunge og lange avhør med skarpskodde etterforskere.

– Avhørssituasjonen var jeg heller ikke forberedt på. Jeg fikk spørsmål om hvor jeg hadde vært en spesiell dato for 10 år siden. Hvilket hotell og hvilket hotellrom jeg bodde på ved en annen anledning. Hvem var til stede ved det spesielle møtet på en gitt dato. Med et par hundre reisedager i året er det ikke alltid lett å virke samarbeidsvillig når man får slike spørsmål, kommenterer Nilsen. I tillegg hadde Økokrim beslaglagt det meste av papirer og det gjorde det jo enda vanskeligere å kunne huske hva man hadde gjort 10 år tidligere.

Far og sønn ble heller ikke umiddelbart trodd av Økokrim. De ble siktet for grov korrupsjon med en strafferamme på 10 år i fengsel. Orkanen sto rett på ansiktet.

MEDIETRØKK

I tåken av forvirring vet ingen i nær krets av bedriften eller familien helt hva som skjer. Frode Nilsen følte ikke at tsunamien av informasjon fra media som herjer ham bidro til å lette skodden i noen grad. Nilsen påpeker de ekstra

belastningene det er å være leder i en bedrift av offentlig interesse når en krise inntreffer.

– En kjeltring kan voldta og drepe uten å bli nevnt offentlig med navn. Jeg og min far Malvin Nilsen, som var direktør i selskapet, fikk saken vår belyst fra anklagerens side i riksmidia over lengre tid. Selv om vi viste vi var uskyldige kunne vi vanskelig forsvare oss mot beskyldningene som kom frem i media.

Nilsen påpeker at hele familien måtte slite med saken som utfoldet seg. I tillegg var det også tøft for alle lojale ansatte som måtte tåle presset utenfra.

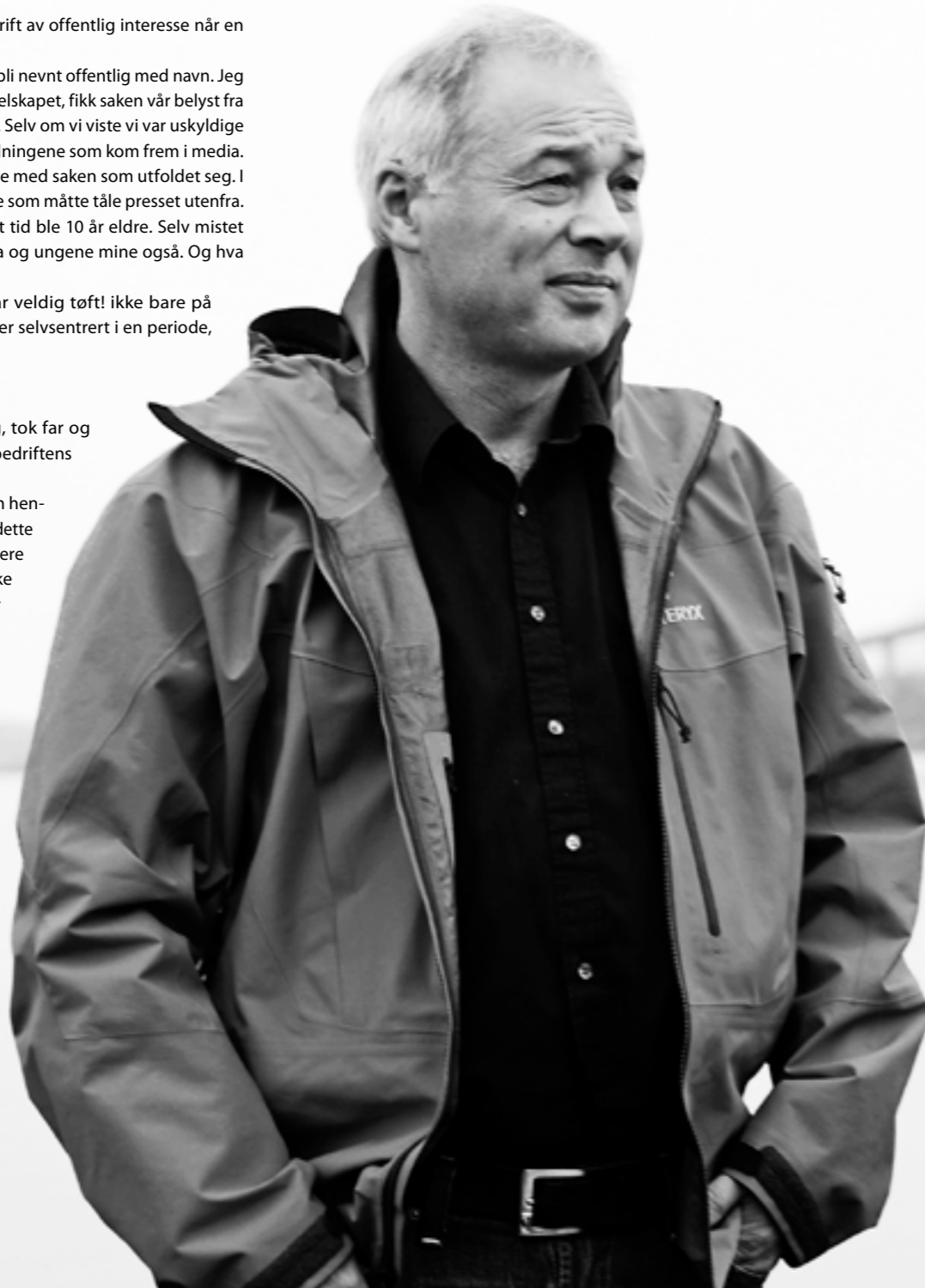
– Jeg måtte konstatere at pappa på kort tid ble 10 år eldre. Selv mistet jeg nattesøvn og vekt. Det var tøft for kona og ungene mine også. Og hva skal du svare ungene dine når de spør:

«Pappa, kommer du i fengsel?» Det var veldig tøft! Ikke bare på grunn av selve saken. Jeg ble nok stadig mer selvsentrert i en periode, erkjenner han.

JURIDISK KAMP

Etter at det verste sjokket hadde lagt seg, tok far og sønn opp kampen for å renvaske egne og bedriftens gode navn.

– Det første vi gjorde var å trekke oss som henholdsvis styreleder og direktør i selskapet. På dette tidspunktet var hensynet til bedriften viktigere enn oss som personer. Det var en Guds lykke at vi allerede hadde klar kandidater som var

minst like kvalifiserte som oss til å lede selskapet, fortsetter Nilsen.

Den juridiske kampen ble lang og dyr i følge direktøren.

– Gode advokater er dyre og vi hadde gode advokater. Men de interne kostnadene var også høye. Personlig har jeg sikkert brukt ett årsverk i antall timer på saken. I tillegg har det vært dager hvor produktiviteten ikke har vært på topp... Men hadde vi ikke hatt midler å bruke på egeninnsats, samt engasjere dyktige folk, ville denne saken aldri ha blitt løst på såpass kort tid. Aktører uten våre ressurser ville kanskje ikke vært like heldige, kommenterer Nilsen.

MOTIV

Spesielt mens han tok innover seg det første sjokket, men også i etterkant av saken, har Nilsen undret seg over hva det var som egentlig skjedde. Hva var motivet for å anmelde LNS og dets ledelse? Og hvilket inntrykk fikk folk flest om saken? Nilsen har ikke alle svarene, men har gjort seg noen betraktninger.

– Mange sitter med et inntrykk av at vi var siktet for å omgå anbudsregler gjennom bestiklinger. Men dette var ikke en entrepris der man ba om anbud,

men et Joint Venture mellom oss og SNSK. Et samarbeidsprosjekt der vår del av den fysiske innsatsen åpenbart ikke ble satt ut på anbud. Folk sitter også igjen med et inntrykk av at vi overpriset tjenestene våre mot SNSK, noe som er tilbakevist i etterkant. Faktisk betaler de mer for de samme tjenestene nå med annen leverandør, legger Nilsen til.

Nilsen påpeker at det ikke var LNS som i utgangspunktet søkte dette samarbeidet med SNSK.

– SNSK hadde behov for en langsiktig og kompetent partner som kunne investere 300 millioner kroner i logistikken rundt Svea. SNSK fikk anbefalt LNS fra sin hovedbankforbindelse, blant annet på grunn av vår evne til å gjøre ulønnsomme prosjekter lønnsomme. Som for eksempel Skalands Grafittverk og Rana Gruver, eksemplifiserer Nilsen. – Vi ønsker å videreføre virksomheten de har startet på Svea, fortsetter han. Dersom vi blir nektet vil det komme til et søksmål i flere hundre millionerklassen. Og da er jeg konservativ, legger Nilsen til.

FRODE M. NILSEN (1963)

Er administrerende direktør for Leonhard Nilsen & Sønner AS (LNS). Er utdannet sivilingeniør fra Norges Tekniske Høyskole og har tidligere blant annet vært administrerende direktør i LNS Spitsbergen AS. Frode Nilsen har hatt hovedansvaret for tunneler og gruvedrift i LNS, samt alle utenlandsprosjekt, blant annet i Chile og Hong Kong. Han vært styreleder i selskapene LNS, Hålogaland Element og LNS Chile, styremedlem i flere LNS-selskaper, Norwegian Tunnelling Network (NTN) og Norsk forening for Fjellsprengningsteknikk (NFF). Han leder også Internasjonal komité i NFF.

LEONHARD NILSEN & SØNNER AS (LNS)

LNS, som ble etablert i 1961 har drøyt 800 ansatte og en årlig omsetning på om lag 1,6 milliard kroner i året. LNS Nord-Norges største entreprenør og samtidig rangert som den 10. største entreprenøren i Norge. Selskapet er spesialist på å løse krevende prosjekter på steder med vanskelig logistikk. Kjernevirksomheten er bygging av veier og tunneler. Selskapet eier flere gruver, og er også driftsentreprenør for flere gruveselskaper. Selskapet har bred erfaring med arbeid ut over Norges grenser, med prosjekter på Island, Grønland og i Antarktis. LNS har også etablert et eget selskap i Chile, og er engasjert i et stort tunnelprosjekt i Hong Kong.

FEIRING

Perioden under misstanke var preget av store opp- og nedture. Tåke og storm av ulik kaliber og styrke.

– Jeg opplevde at enkelte ikke turde å hjelpe oss. At andre ikke trodde på oss. Det gjorde vondt.

– Men mest av alt opplevde jeg en enorm støtte fra familie og et utvidet nettverk. Noe jeg setter enorm pris på. At de ansatte sto last og brast med

oss varmet oss veldig. Det var en nyttig opptelling på hvem som virkelig er våre venner, kommenterer han.

Det tok 12 måneder og en dag før beslaglagt maskinvare og dokumenter ble levert tilbake fra Økokrim. Men Nilsen husker best dagen de ble fullstendig renvasket, et par måneder tidligere.

– Vi skulle kjøre fra Tromsø til hovedkontoret da nyheten ble kjent. Fantastisk! Beste kjøreturen jeg har vært med på! Tror det kom en million tekstmeldinger og telefoner før vi var fremme. Og vel hjemme ble det en aldri så liten Cognac. Muligens en Gin bitter lemon av en viss høyde også, innrømmer Frode Nilsen. Renvasket og ute av uværet.

STORE NORSKE SAKEN

Robert Hermansen var direktør for Store Norske Spitsbergen Kulkompani fra 1999 til 2008, da han gikk av med pensjon. Han fikk mye av æren for at selskapet ble lønnsomt.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani eies 99,9 prosent av den norske stat. Selskapet har siden 1916 drevet kullgruve drift på Svalbard.

I etterkant av en reportasjeserie på TV 2 bestilte styret i Store Norske en granskningsrapport. Rapporten kritiserte avtalene med de tre underleverandørene Leonhard Nilsen & Sønner (LNS), Kristian Jebsens Rederi og Oxbow. Ingen av de omstridte avtalene var blitt lagt ut på anbud. Selskapet ba politiet om å etterforske sakene.

Ledelsen i LNS tok kontakt med Økokrim for å redegjøre for sin involvering i saken.

Økokrim tok ut siktelse mot Hermansen, rederiet Jebsen og LNS for grov korrupsjon. De henla siktelsen mot LNS, samt personer i selskapet.

Hermansen tilsto 1. juli at han i 2006 mottok 3,9 millioner kroner i lån fra Kristian Jebsens Rederi. Et slikt lån fra en forretningspartner er ulovlig. Hermansen er dømt til to års fengsel for forholdet, pluss at han må betale tilbake pengene. Kun Hermansen og hans nære venn i selskapet, nå avdøde skipsreder Atle Jebsen, kjente til dette lånet.

Rederiet nektet først straffskyld, men valgte 26. august å vedta et forelegg på fire millioner kroner. De slipper dermed rettssak. 3,6 millioner av summen er gjort betinget, og rederiet slipper unna med 400.000 kroner hvis ikke andre ulovligheter blir avdekket i løpet av en prøvetid på to år.